

## Особливості відпускнуго літа – 2021:

- ✓ оформлення
- ✓ надання
- ✓ розрахунок
- ✓ звітність



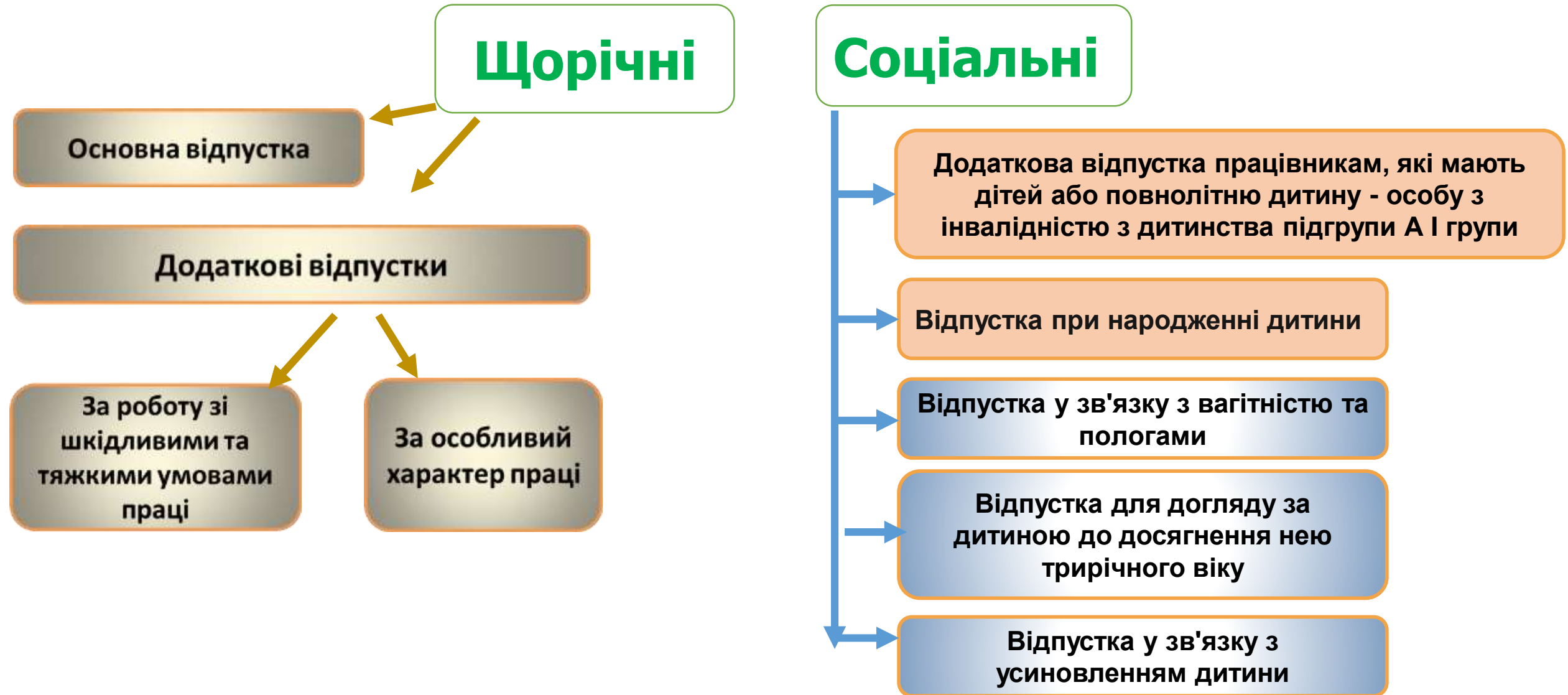
Лектор: **Олена Габрук** — експерт-консультант з оподаткування, обліку, кадрових питань, автор численних публікацій у професійних ЗМІ

# НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- **КЗпП** — Кодекс законів про працю України.
- **Закон № 504** — Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996р. № 504/96-ВР.
- **Закон № 1401** — Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення рівних можливостей матері та батька у догляді за дитиною» від 15.04.2021р. №1401- IX.
- **Конвенція № 132** — Конвенція країни – учасниці «Конвенція 132 про оплачувані відпустки» від 24.06.1970 р. № 132.
- **Постанова № 100** — Постанова КМУ «Порядок обчислення середньої заробітної плати» від 08.02.1995р. № 100.



# Види оплачуваних відпусток



# ТРИВАЛІСТЬ ЩОРІЧНОЇ ОСНОВНОЇ ВІДПУСТКИ

Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менш як **24 календарних дні** за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору.

Особам з інвалідністю I і II груп надається щорічна основна відпустка тривалістю **30 календарних днів**, а особам з інвалідністю III групи – **26 календарних днів**.

Особам віком до вісімнадцяти років надається щорічна основна відпустка тривалістю **31 календарний день**.



# ТРИВАЛІСТЬ ЩОРІЧНОЇ ОСНОВНОЇ ВІДПУСТКИ



Забороняється ненадання щорічних відпусток повної тривалості протягом двох років підряд, а також ненадання їх протягом робочого року особам віком до вісімнадцяти років та працівникам, які мають право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами чи з особливим характером праці.

*ст.80 КЗпП*

<...> повідомляємо, що щорічні додаткові відпустки за особливий характер праці, передбачені законодавством, мають надаватися відповідним працівникам в обов'язковому порядку, у тому числі якщо колективний договір на підприємстві не укладено або в колективному договорі не встановлено гарантію щодо встановлення працівникам таких відпусток.

*Лист Мінсоцполітики від 11.08.2014 р. № 348/13/116-14*



# ЩОРІЧНА ДОДАТКОВА ВІДПУСТКА ЗА НЕНОРМОВАНИЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ

**Ненормований робочий день** — це особливий режим робочого часу, який встановлюється для певної категорії працівників у разі неможливості нормування часу трудового процесу.

Працівникам робота в умовах ненормованого робочого дня компенсується наданням щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці тривалістю **до 7 календарних дні**.

Під час надання відпусток користуються Рекомендаціями щодо порядку надання працівникам з ненормованим робочим днем щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці, затвердженими **наказом Мінсоцполітики від 10.10.1997 р. N 7**.



# ВІДПУСТКА ЗА РОБОТУ НА КОМП'ЮТЕРІ

Працівникам (незалежно від обійманої посади), які працюють на електронно-обчислювальних та обчислювальних машинах (у тому числі на персональних комп'ютерах незалежно від виду монітора) і яким тривалість щорічної відпустки не визначена іншими нормативно-правовими актами, надається право на щорічну додаткову відпустку за особливий характер праці тривалістю до 4 календарних днів.

Конкретна тривалість щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці встановлюється колективним чи трудовим договором залежно від часу зайнятості працівника в цих умовах.

*Лист Мінсоцполітики від 11.08.2014 р. № 348/13/116-14*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



# КОМПЕНСАЦІЯ ЗА НЕВИКОРИСТАНІ ВІДПУСТКИ

## Компенсації підлягають щорічні відпустки:

- основні відпустки;
- додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці;
- додаткові відпустки за особливий характер праці;
- додаткові соціальні відпустки працівникам, які мають дітей;
- інші щорічні додаткові відпустки, передбачені законодавством.

## Компенсації не підлягають:

- відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;
- відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трьох років;
- додаткові відпустки у зв'язку із навчанням;
- творчі відпустки.





# КОМПЕНСАЦІЯ ЗА НЕ ВИКОРИСТАНІ ВІДПУСТКИ

У разі звільнення працівника йому виплачується грошова компенсація за всі не використані ним дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину - особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи.

За бажанням працівника частина щорічної відпустки замінюється грошовою компенсацією. При цьому тривалість наданої працівникові щорічної та додаткових відпусток не повинна бути менше ніж 24 календарних дні.

Особам віком до вісімнадцяти років заміна всіх видів відпусток грошовою компенсацією не допускається.

*ст. 24 Закону про відпустки*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

## ВІДПУСТКА НАПЕРЕД

Якщо працівник звільняється з роботи до закінчення робочого року, за який він уже одержав щорічну відпустку повної тривалості, то за ним рахується заборгованість перед підприємством щодо нарахованих відпускних за невідпрацьовану частину робочого року, для покриття якої власник проводить відрахування із зарплати.

Статею 127 КЗпП передбачено випадки, за яких можна провадити відрахування із заробітної плати у разі використання відпустки наперед: при звільненні працівника до закінчення того робочого року, в рахунок якого він вже одержав відпустку, за невідпрацьовані дні відпустки. Відрахування за ці дні не провадиться, якщо працівник звільняється з роботи з підстав, зазначених в пунктах 3, 5, 6 ст. 36 і пунктах 1, 2 і 5 статті 40 КЗпП.



# ДОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ВІДПУСТКА НА ДІТЕЙ

Тривалість додаткової відпустки на дітей становить 10 календарних днів **без урахування святкових і неробочих днів** (ст. 73 КЗпП).

При наявності декількох підстав для надання такої відпустки її загальна тривалість не може перевищувати 17 календарних днів.

За наявності права на соціальну відпустку за двома підставами (17 к. дн.) можна використати зазначену відпустку, наприклад, спочатку за однією підставою тривалістю 10 к. дн., а через деякий час за іншою підставою тривалістю 7 к. дн.

*Лист Мінсоцполітики від 12.05.2015 р. № 256/13/116-15*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# ДОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ВІДПУСТКА НА ДІТЕЙ

Додаткова відпустка працівникам, які мають дітей надається:

**1) одному з батьків, які:**

- мають двох та більше дітей віком до 15 років;
- мають дитину з інвалідністю;
- усиновили дитину,

**2) матері (батьку) особи з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи;**

**3) одинокій матері дитини;**

**4) батьку дитини чи особи з інвалідністю з дитинства підгрупи А групи І, який виховує дитину без матері.**

**5) особі, яка взяла **під опіку** дитину чи особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи;**

**6) одному із прийомних батьків.**

*ст.182-1 КЗпП*

*ст. 19 Закону № 504*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# ДОДАТКОВА СОЦІАЛЬНА ВІДПУСТКА НА ДІТЕЙ

Якщо працівник звільняється з роботи у відповідному році і має невикористану соціальну відпустку за цей рік, йому має бути виплачена за неї грошова компенсація.

На новому місці роботи він не матиме права на отримання додаткової відпустки працівникам, які мають дітей, оскільки така відпустка надається один раз протягом відповідного календарного року.

Можливості перерахування грошової компенсації за невикористані дні зазначеної соціальної відпустки на рахунок підприємства, на яке перейшов працівник при звільненні за переведенням, чинним законодавством не передбачено.

*Лист Мінсоцполітики від 24.03.2015 р. N 4053/0/14-15/18*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# ВІДПУСТКА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

Одноразова оплачувана відпустка при народженні дитини тривалістю до 14 календарних днів (без урахування святкових і неробочих днів) не пізніше ніж протягом трьох місяців з дня народження дитини, надають одному з працівників, а саме:

- 1) чоловіку, дружина якого народила дитину;
- 2) батьку дитини, який не перебуває у зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини, за умови що вони спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки;
- 3) бабі або діду, або іншому повнолітньому родичу дитини, які фактично здійснюють догляд за дитиною, мати чи батько якої є одинокою матір'ю (одиноким батьком).

*ст. 77-3 КЗпП  
ст. 19-1 Закону № 504.*



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# ВІДПУСТКА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

Відповідно до постанови КМУ від 07.07. 2021 р. № 693 «Про затвердження Порядку надання відпустки при народженні дитини» така відпустка надається:

1) чоловіку, дружина якого народила дитину.

Повинен подати заяву про надання відпустки та пред'явити документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини, або свідоцтво про народження дитини, свідоцтво про шлюб;

2) батьку дитини, який не перебуває у зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини, за умови, що вони спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Надає заяву про надання відпустки та пред'являє документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини, або свідоцтво про народження дитини, довідку про реєстрацію місця проживання;





# ВІДПУСТКА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

3) бабі або діду, або іншому повнолітньому родичу дитини, які фактично здійснюють догляд за дитиною, мати чи батько якої є одинокою матір'ю (одиноким батьком).

Повинні надати заяву про надання відпустки та пред'явити документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини, або свідоцтво про народження дитини, а також **заяву одинокого батька**, в якій засвідчують невикористання ним такої відпустки та зазначають особу, яка фактично здійснюватиме догляд за дитиною.

Для підтвердження статусу «одинокого батька» такі особи також додають свідоцтво про смерть матері дитини або рішення суду про позбавлення її батьківських прав, визнання безвісно відсутньою чи оголошення померлою.

Для підтвердження статусу «одинокій матері» такі особи також додають копію витягу з Реєстру про державну реєстрацію народження дитини чи довідки про народження із зазначенням відомостей про батька дитини відповідно до ст. 135 Сімейного кодексу України або свідоцтво про смерть батька дитини чи рішення суду про позбавлення його батьківських прав, визнання безвісно відсутнім чи оголошення померлим.



# ВІДПУСТКА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

Відпустка повинна бути використана працівником **не пізніше 104-го дня з дня народження дитини.**

Особа, яка отримала відпустку при народженні дитини, зобов'язана надати роботодавцю підтверджені документи протягом 30 календарних днів з дня виходу в таку відпустку.

Працівник, який протягом трьох місяців з дня народження дитини був звільнений та працевлаштований на інше підприємство (в установу, організацію) чи до фізичної особи, яка використовує найману працю, до заяви про надання відпустки повинен додати також довідку про її невикористання на попередньому місці роботи.

**Граничний строк виплати заробітної плати працівникам за час відпустки не може перевищувати трьох днів з дня її початку.**



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# РОЗРАХУНОК ВІДПУСТКОВИХ: ПРИКЛАДИ

## Приклад 1:

Працівника прийнято на роботу 02.11. 2020 року (понеділок – перший робочий день місяця), а у відпустку працівник іде в лютому 2021 року. До розрахункового періоду листопад входить як повний календарний місяць. Отже, розрахунковий період у цьому випадку – з 01.11. 2020 року до 31 січня 2021 року.

## Приклад 2:

Працівниця вийшла з відпустки для догляду за дитиною, відпрацювала менше ніж місяць і січні 2021 року подала заяву про звільнення. Посадовий оклад – 5500,00грн.  $5500,00\text{грн} < 6000,00\text{ грн}$

Середній заробіток розраховуємо виходячи з мінімальної заробітної плати.



# РОЗРАХУНОК ВІДПУСТКОВИХ: ПРИКЛАДИ

## Приклад 3.

Працівника прийнято на роботу 02.03.2020 року (перший робочий день місяця).  
Посадовий оклад – 12000,00 грн.

З 14.12.2020 року працівнику надано частину щорічної основної відпустки на 5 к. дн.  
У травні та червні 2020 року працівник перебував у «карантинній» відпустці без збереження заробітної плати (ст.26 Закону про відпустки).

У серпні 2020 р. працівник перебував у простої не з його вини, у зв'язку зі скороченням діяльності під час карантину (ст.113 КЗпП). За час простою нараховано 2/3 від посадового окладу = 8000,00гр

1. Розрахунковий період березень – листопад 2020 року.
2. Кількість днів в розрахунковому періоді – 180 к.дн.  
(275 к.дн. – 61 к.дн.(ст.26 Закон про відпустку) – 30 к.дн. (простій 2/3) - 4 свят. дн.
3. Сумарний заробіток в розрахунковому періоді: 72000,00 грн (12000,00 × 6 міс.)
4. Середньоденна заробітна плата: 72000,00грн /180к.дн = 400,00грн.
5. Відпускні працівника: 400,00 грн × 5к.дн = 2000,00грн



# СЕРЕДНЯ ЗАРПЛАТА ДЛЯ НАДАННЯ ВІДПУСТОК

При розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100 усі виплати, у тому числі премії, відносяться до місяців, за які вони нараховані.

Премії та інші виплати, які виплачуються за два місяці або більш тривалий період, при обчисленні середньої заробітної плати включаються шляхом додавання до заробітку кожного місяця розрахункового періоду частини, що відповідає кількості відпрацьованих робочих днів періоду (місяців), за які такі премії та інші виплати нараховані.

Така частина визначається діленням суми нарахованих премій та інших виплат на кількість відпрацьованих робочих днів періоду, за який вони нараховані, та множенням на кількість відпрацьованих робочих днів кожного місяця, що відноситься до розрахункового періоду для обчислення середньої заробітної плати.

[Роз'ясненняМінекономіку:https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=46031250-2e20-4c48-8857](https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=46031250-2e20-4c48-8857)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

# ВІДПУСТКОВІ У РОЗРАХУНКУ ПДФО/ВЗ/ЄСВ

У розд. I Розрахунку відпускні відображаються у стовпці того місяця кварталу, у якому вони нараховані в бухгалтерському обліку, навіть якщо відпускні нараховані наперед.

у ряд. 1 відображається сума нарахованих відпускних у всій сумі, навіть якщо вона перевищує максимальну базу нарахування ЄСВ (15 МЗП), у підрядку для заробітної плати;

у ряд. 2 відображається сума нарахованих відпускних у межах максимальної бази нарахування ЄСВ (15 МЗП) у відповідному підрядку залежно від ставки ЄСВ, що застосовується: 2.1 (для ставки 22 %), 2.2 (для ставки 8,41 %), 2.3 (для ставки 5,3 %), 2.4 (для ставки 5,5 %);

у ряд. 3 відображається сума ЄСВ, нарахована на відпускні, у підрядку для відповідної ставки ЄСВ: 3.1 (для ставки 22 %), 3.2 (для ставки 8,41 %), 3.3 (для ставки 5,3 %), 3.4 (для ставки 5,5 %);

у ряд. 7 і 8 відображається загальна сума нарахованого ЄСВ (у ряд. 7 за кожний місяць, у ряд. 8 — за квартал).





# ВІДПУСТКОВІ У РОЗРАХУНКУ ПДФО/ВЗ/ЄСВ

## Додаток Д1

Відпускні відображаються в окремому рядку від заробітної плати (у гр. 09 обов'язково - КТН «10»). Щодо відпускних буде заповнено стільки рядків, на дні скількох місяців припадає відпустка!

**Відпускні за різні види відпустки (наприклад, щорічна основна + відпустка «на дітей»), що припадають на дні одного місяця, наводяться одним рядком на загальну суму (розбивку за видами відпусток робити не потрібно).**

у гр. 08 відображається «зарплатний» код працівника («1» — працівник без інвалідності, ставка 22 %; «2» — працівник з інвалідністю, ставка 8,41 %; і т.д.);

у гр. 09 (КТН) завжди - «10» (нарахована сума заробітку за дні відпустки);

у гр. 10 (місяць і рік) вказується місяць, за дні якого нараховано відпускні.

у гр. 12, гр. 13 гр. 15 не заповнюються;

у гр. 14 (кількість к. дн. перебування в трудових відносинах) — по рядку з відпускними заповнюється тільки в тому випадку, якщо немає доходів у вигляді зарплати (наприклад, працівник весь місяць був у відпустці).

Якщо за місяць нараховані і зарплата, і відпускні, то гр. 14 заповнюють тільки по рядку із зарплатою.





# ВІДПУСТКОВІ У РОЗРАХУНКУ ПДФО/ВЗ/ЄСВ

у гр. 16 (загальна сума нарахованої зарплати) відображають всю суму нарахувань за дні відпустки, що припадають на відповідний місяць. Зауважимо, що відпускні за різні види відпустки (наприклад, щорічна основна + відпустка «на дітей»), що припадають на дні одного місяця, наводять одним рядком на загальну суму (розбивку за видами відпусток робити не потрібно);

у гр. 17 (сума нарахованої зарплати в межах максимальної бази нарахування ЄСВ) — відображають суму нарахованих відпускних у межах максимальної бази нарахування ЄСВ (15 МЗП). Нагадаємо, що для цілей порівняння з мінімальною та максимальною базами суму відпускних розподіляють по місяцях, на дні яких припадає відпустка;

у гр. 20 (сума ЄСВ) — відображають суму ЄСВ, нараховану на відпускні;

гр. 21–24 — заповнюють у загальному порядку, як і для зарплати по цьому працівнику;

гр. 25 (ознака 0 або 1) — не заповнюють у Розрахунку з типом «Звітний». Цю графу заповнюють тільки у разі виправлення помилок у Розрахунку з типом «Звітний новий» чи «Уточнюючий».



# ВІДПУСТКОВІ У РОЗРАХУНКУ ПДФО/ВЗ/ЄСВ

у **гр. 17** відображається сума нарахованих відпускних у межах максимальної бази нарахування ЄСВ (15 МЗП).

**Для цілей порівняння з мінімальною та максимальною базами суму відпускних розподіляють по місяцях, на дні яких припадає відпустка.**

у **гр. 20** відображається сума ЄСВ, нарахована на відпускні;

**гр. 21–24** — заповнюються у загальному порядку, як і для зарплати по у працівнику;

**гр. 25** (ознака 0 або 1) — не заповнюється у Розрахунку з типом «Звітний», тільки у разі виправлення помилок у Розрахунку з типом «Звітний новий» чи «Уточнюючий».

## Додаток 4ДФ

Сума відпускних наводиться одним рядком на загальну суму разом із заробітною платою. Ознака доходу — «101» за той місяць, у якому проведено нарахування в бухгалтерському обліку.





Дякуємо за увагу!



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua